

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้านกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้านกับเทศบาลตำบลหลวงเหนือปัญหา และอุปสรรคการทำงานร่วมกัน ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงหรือพัฒนาความสัมพันธ์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง คือ การวิจัยเอกสาร ซึ่งเป็นการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และฐานข้อมูลต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย และการวิจัยภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ประชาชนที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายเทศมนตรี กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาล (สท.) กลุ่มข้าราชการประจำและกลุ่มตัวแทนภาคประชาชนที่ปฏิบัติงานร่วมกับเทศบาลตำบลหลวงเหนือ (ประชาชนหมู่บ้าน) โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับเทศบาลตำบลหลวงเหนือ

บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตำบลหลวงเหนือ ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกฎหมายที่กำหนดให้ยุติบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2542 ในการทำหน้าที่บริหารสภาตำบลหลวงเหนือ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือได้ว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้เสียอำนาจโดยตรง แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็มิได้ถูกกลามนำไปสู่ความขัดแย้ง หรือการใช้ความรุนแรงใด ๆ ในกลุ่มผู้นำชุมชน ประชาชนในตำบล ตลอดจนผู้ที่ได้รับเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล หลวงเหนือ ต่อจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กล่าวคือ ความขัดแย้งมิได้เป็นรูปธรรม เป็นเพียงแต่ความไม่พอใจเป็นส่วนบุคคลของกำนันผู้ใหญ่บ้านบางท่านที่ยังไม่เข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยแสดงออกผ่านการทำงานร่วมกันในเวลาต่อมาที่ดีอุปสรรคสภาพทาง เช่น การร่วมและวางแผนในการพัฒนาตำบล การประสานงาน โครงการต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์หมู่บ้านและการร่วมกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผน เป็นต้น

ปัจจุบันผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็ปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนมากขึ้น การให้ความร่วมมือ หรือ ประสานงานกับเทศบาลดีขึ้นตามลำดับ นำไปสู่การยอมรับบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในองค์การบริหารส่วนตำบลหลวงเหนือหรือเทศบาลตำบลหลวงเหนือในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ประกอบด้วย 2 ประการ

ประการแรก เป็นการยอมรับบทบาท หน้าที่ในส่วนขององค์กร คือมองว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน และมีการกิจกรรมหลายด้านกว่าในอดีตที่จะเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก เช่น ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านสาธารณสุข ด้านการบริการสาธารณะ ด้านสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งภาระหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ล้วนแต่นำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้าน และตำบลให้มีความเจริญ

ประการที่สอง เป็นการยอมรับการเลือกตั้งผู้ที่จะเข้าบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยตรงตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วยการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล โดยเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นสิทธิของประชาชนในตำบล ที่จะเลือกผู้ที่จะเข้าไปทำหน้าที่ในเทศบาลในฐานะตัวแทนของตน ส่งผลดีต่อการพัฒนาตำบลไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากประชาชนสามารถที่จะเลือกคนที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเสียสละ เป็นผู้รู้ปัญหาและความต้องการของคน เพื่อเข้าไปพัฒนาตำบล อย่างไรก็ตามแม้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะยอมรับในแง่บทบาทของเทศบาลตำบลหลวงเหนือมากที่เพิ่มมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติแล้วการทำงานร่วมกันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหลวงเหนือในปัจจุบัน กล่าวถึงทัศนคติต่อการทำงานร่วมกัน และความสัมพันธ์ของทั้งสององค์กรยังไม่ราบรื่นเท่าที่ควร พื้นฐานความสัมพันธ์ถูกกำหนดด้วยปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีความเปราะบาง สามารถสรุปความสัมพันธ์ได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ที่ถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ส่วนตัว กล่าวคือ เพื่อพูดถึงความสัมพันธ์และทัศนคติต่อการทำงานร่วมกัน กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมองไปที่ตัวนายกเทศมนตรีว่าเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ว่าจะไปในทิศทางใด ซึ่งถูกมองว่ายังไม่มีความเป็นกันเองเท่าที่ควร รวมทั้งรูปแบบการวางตัว และการปฏิบัติสัมพันธ์ ตลอดจนยึดติดกับความสัมพันธ์อันคือคิดซึ่งเคยปฏิบัติงานร่วมกับ กำนันประคินฐ์ บัวคำ (ในอดีตดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาตำบลหลวงเหนือ และประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหลวงเหนือ)

3.2 ความสัมพันธ์บนพื้นฐานของการทำงานร่วมกัน กล่าวคือ การทำงานของเทศบาลยังไม่เป็นที่พอใจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากแนวทางการดำเนินงานของเทศบาลไม่เป็นที่พึงพอใจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมักจะส่งเจ้าหน้าที่ไปคอยกำกับ ดูแล การทำงานอย่างใกล้ชิด

มากเกินไปก่อให้เกิดความอึดอัด หรือขาดอิสระในการทำงานร่วมกัน ซึ่งหากบางครั้งถูกมองว่าเป็นการพยายามแทรกแซงการทำงาน เป็นต้น

3.3 ความสัมพันธ์บนพื้นฐานของผลประโยชน์ กล่าวคือ เมื่อทัศนคติต่อการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์ไม่ราบรื่นนัก แต่ละฝ่ายจะมองประโยชน์ที่ตนจะได้รับทั้งในส่วนของเทศบาลที่มองว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นปัจจัยสำคัญความสำเร็จในการทำงาน เนื่องจากเป็นผู้เข้าใจบริบทของหมู่บ้านและใกล้ชิดกับประชาชนตลอดจนเข้าใจปัญหาในพื้นที่มากกว่า ส่วนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ในหมู่บ้าน ไม่มีสมาชิกสภาเทศบาล เป็นคนในหมู่บ้านคน โดยเป็นเพียงเฉพาะสมาชิกสภาเทศบาลเขตเลือกตั้งเท่านั้น หรือเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในหมู่บ้านแต่เป็นกลุ่มสมาชิกเสียงข้างน้อย ทำให้เกิดความไม่มั่นใจที่จะฝากความหวังไว้กับสมาชิกสภาเทศบาลเหล่านั้นในการต่อรอง หรือผลักดันโครงการ หรือความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน ให้ได้รับการตอบสนองจากเทศบาล ดังนั้นผู้ใหญ่บ้านส่วนหนึ่งจึงพยายามที่จะรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีกับตัวนายกเทศมนตรี โดยการหลีกเลี่ยงการแสดงออกซึ่งความไม่พอใจทั้งในตัวนายกเทศมนตรี และการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการของเทศบาล เพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของหมู่บ้านที่คาดว่าจะได้รับ

5.1.2 ปัญหา อุปสรรค

ความสัมพันธ์ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับเทศบาลตำบลวงเหนือ นั้นตั้งอยู่บนปัจจัยที่มีความเปราะบาง ประกอบกับมีรากฐานความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นกันมาแต่อดีต โดยปัญหาและอุปสรรค นั้นสอดคล้องกับรูปแบบของความสัมพันธ์ 3 ประการคือ ประการแรก ความสัมพันธ์ที่ถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ส่วนตัว ประการต่อมาคือเป็นความสัมพันธ์บนพื้นฐานของการทำงานร่วมกัน และประการสุดท้าย ความสัมพันธ์บนพื้นฐานของผลประโยชน์

โดยในแง่ของความสัมพันธ์ที่ถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ส่วนตัว กล่าวความสัมพันธ์ขององค์กรทั้งสองได้ถูกยึดโยงโดยความสัมพันธ์ส่วนตัวโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะให้ความสำคัญกับบุคลิกลักษณะนิสัยส่วนตัวของตัวนายกเทศมนตรี ในส่วนนี้ถือได้ว่าแม้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะให้การยอมรับในบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้มีผลในทางบวกต่อการทำงานร่วมกัน อุปสรรคและปัญหาของความสัมพันธ์ในรูปแบบนี้จึงอยู่ที่ต่างฝ่ายต่างไม่มีความจริงใจที่ปรับเปลี่ยนตัวเองในการพัฒนาความสัมพันธ์ อีกทั้งเป็นสิ่งที่ยาก เช่น การให้นายกเทศมนตรีปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัยส่วนตัว หรือให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านลดความมีอคติซึ่งสืบทอดมานานหลายปีส่วนในแง่ของการทำงานร่วมกัน ปัญหาอุปสรรค คือ การที่เทศบาลถูกมองจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ว่าการทำงานมีลักษณะกำกับดูแลมากเกินไปหรือมีลักษณะ ไปในทางการแทรกแซงงานของหมู่บ้านจนทำให้เกิดความอึดอัดในการทำงาน ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่อยาก

ทำงานร่วมด้วย ในส่วนนี้ปัญหาที่สำคัญคือ การที่เทศบาลมองความร่วมมือของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นความร่วมมือแบบหลวม ๆ หากปราศจากการติดตาม หรือความคุมอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยัง ทบอุปสรรค ปัญหาอันเกิดจากการมีอคติส่วนตัวแอบแฝงระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับเทศบาล ตำบลลงเหนือโดยเฉพาะ คำนายกเทศมนตรี การขาดความเข้าใจที่เพียงพอต่อบทบาทหน้าที่ของ องค์กรทั้ง 2 ต่อการทำงานร่วมกัน

5.1.3 แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์

จากรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับเทศบาลตำบลลงเหนือ ข้างต้น สามารถสรุปแนวพัฒนาความสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. นายกเทศมนตรีควรปรับบุคลิกภาพส่วนตัวต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้เป็นไปในทาง ส่งเสริมความสัมพันธ์ เช่น การมีอัธยาศัยที่ดี ความเป็นกันเอง หรือมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี
2. นายกเทศมนตรีควรปรับรูปแบบการทำงาน ไม่ให้มีลักษณะเป็นการก้าวก้าวหรือ แทรกแซงการทำงานร่วมกัน ตลอดจนกิจกรรมหรืองานของหมู่บ้าน เพื่อลดปัจจัยกระทบ ความสัมพันธ์
3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรอดอคติใด ๆ ต่อตัวผู้บริหาร มุ่งเน้นการให้ความร่วมมือและ ประสานงานกับเทศบาลด้วยดีโดยยึดประโยชน์ของหมู่บ้านและตำบลเป็นที่ตั้ง
4. ควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน
5. เทศบาลควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยการเชิญเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ ในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ของเทศบาล

5.2 อภิปรายผล

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้เข้าไปมีบทบาทหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เมื่อครั้งอดีต มีส่วนสำคัญในการวางรากฐานและสร้างความเข้มแข็งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งต่อมาถึงปัจจุบันนี้ บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อครั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในระยะแรกนั้น ซึ่งถูกเรียกว่า “การสวมหมวกสองใบ” นั้น หมายถึง การที่จะต้องทำหน้าที่ในงานปกครองท้องที่ซึ่งกำหนดไว้หลากหลายด้านตามพระ ราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พ.ศ.2457 ควบคู่ไปกับการปกครองท้องถิ่น โดยการทำหน้าที่ ดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของอุทัย หิรัญโต (2526:197) ซึ่งกล่าวบทบาทว่า

เป็นหน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมายของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือสังคมหนึ่ง ๆ หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าวโดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคม หรือวัฒนธรรมของกลุ่มหรือสังคม กำหนดขึ้น โดยแนวคิดนี้เชื่อว่า บทบาทเป็นแบบแบ่งพฤติกรรมในสถานภาพหนึ่ง ๆ ที่พึงมีต่อ บุคคลอื่น ๆ ในสังคมเดียวกัน ในขณะเดียวกัน การเข้าไปมีบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังกล่าวของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะกำนัน ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาตำบลและ ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในระยะเริ่มแรก ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้บริหารสูงสุด ขององค์กรสอดคล้องกับการให้คำจำกัดความผู้นำทางการเมืองของยูดีสคิต์ เอกฮักร (2523:18-19) ซึ่งกล่าวว่า ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้กุมอำนาจสำคัญ เป็นแก่นของการเมือง (Body of Politics) มีที่มา เป็นพิเศษและได้รับการยอมรับ ผู้นำทางการเมืองก็คือ ผู้มีอำนาจสูงสุด

ตามแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งให้ความสำคัญกับการให้อำนาจและอิสระในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากบุคลากรใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมตระหนักและเข้าใจในสภาพปัญหา ความเดือดร้อนและปัจจัย แวดล้อมต่างๆ มากกว่าบุคลากรจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยการปรับบทบาทของส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคเป็นผู้กำกับดูแลและให้คำปรึกษา แนะนำในการปฏิบัติงานแก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น อย่างไรก็ตามจากบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นบุคลากรส่วนภูมิภาค แต่กลับมี อำนาจหน้าที่และบทบาทต่างๆ ในการปฏิบัติงานใกล้เคียงกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น หรือเกิดการซ้อนทับกันในบางภาระหน้าที่ซึ่งอาจจะนำไปสู่ความความขัดแย้งได้ในทางปฏิบัติ

จากการศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตำบลหลวงเหนือ อำเภอค้อยสะเกิด พบว่า ผลการการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของกำนัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปโครงสร้างขององค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผลของ กฎหมายที่สำคัญ ๆ ได้แก่

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 (มาตรา 289-290, มาตรา 355(7))
2. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542
3. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2542

ซึ่งส่งผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจะต้องยุติบทบาทในการ บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งต่อเนื่องมาตั้งแต่เมื่อครั้งยังคงเป็นสภาตำบล และองค์การ บริหารส่วนตำบลในระยะ 4 ปีแรก ตามบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เป็นสาเหตุสำคัญที่จะนำไปสู่การการปรับเปลี่ยนทิศทางการความสัมพันธ์ ว่าจะไปในลักษณะใด โดยจากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับเทศบาล ตำบลหลวงเหนือ ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ

1. เป็นความสัมพันธ์พื้นฐานของตัวบุคคล กล่าวคือ กำนัน ผู้ใหญ่ บ้านให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ตัวนายกเทศมนตรี ว่ามีบุคลิกลักษณะส่วนตัวอย่างไร เช่น ความเป็นกันเอง ความมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี หรือการมีมิตรสัมพันธ์ที่ดี โดยปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่จะกำหนดทิศทางความสัมพันธ์ให้เข้าไปในลักษณะใด สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภา สกุลเงิน ที่ได้ทำการศึกษาถึงประสิทธิ ภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหลังการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอกระทุม แบน โดยการศึกษาปัจจัยได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่ง การเป็นที่รู้จักและความสัมพันธ์ส่วนตัวกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการค้นคว้าจากเอกสารและการศึกษาเชิงสำรวจ โดยการสุ่มตัวอย่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอกระทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 244 คน พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ได้แก่ การเป็นที่รู้จักและความสัมพันธ์ส่วนตัวกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่ง นอกจากนี้ยังตรงกับคุณสมบัติ 1 ใน 4 ประการของผู้สูงอายุซึ่งจำมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร ของ บวร ประพฤติดี และคณะ ที่ระบุว่า ความมีมนุษยสัมพันธ์(Human Relations) ผู้นำจะประสบความสำเร็จย่อมตระหนักถึงคุณค่าของผู้ตาม และความเห็นอกเห็นในผู้อื่น

2. เป็นความสัมพันธ์บนพื้นฐานของการทำงานร่วมกัน กล่าวคือ การทำงานร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับเทศบาลตำบลลวงเหนือ ขึ้นอยู่กับรูปแบบหรือแนวทางในการทำงานร่วมกัน หากการทำงานร่วมกันมีการกำกับดูแล ควบคุม หรือแม้กระทั่งการพยายามเข้าไปแทรกแซงการทำงานจนมากเกินไปจนความพอดี ย่อมมีผลกระทบในทางลบต่อความสัมพันธ์

ในด้านทัศนคติต่อการทำงานร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับเทศบาลตำบลลวงเหนือ จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันจากสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนไป ตลอดจนการที่รัฐให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาแต่ละท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยซึ่งรัฐได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องนั้น ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของเทศบาลตำบลลวงเหนือดีขึ้น โดยเป็นเพียงการแสดงออกซึ่งความไม่พอใจของผู้ใหญ่บ้านบางส่วนเท่านั้น บนพื้นฐานของการขาดความใจในการเปลี่ยนแปลง แตกต่างจากบางพื้นที่ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมมากมาย เช่น การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของผู้นำชุมชน ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ การผลักรถการแก้ปัญหาสาธารณะ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบอุปสรรค ปัญหา จากการศึกษาในการพัฒนาความสัมพันธ์ขององค์กรทั้งสอง พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังมีความยึดติดกับบุคลิกลักษณะส่วนตัวของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจนมากเกินไปโดยถือได้ว่าเป็นสำคัญเป็นอันดับต้นๆ อีกทั้งยังนำไปเปรียบเทียบ

กับอดีตกำนัน ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง ประธานสภาตำบล และประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลลงเหนือมาก่อน ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาความสัมพันธ์แต่อย่างใด และยังพบว่า รูปแบบการทำงานร่วมกัน ถือได้ว่าเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน กล่าวคือ การกำหนดรูปแบบการทำงานถูกกำหนดจากเทศบาล โดยขอความร่วมมือกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้ประสานงาน และคอยอำนวยความสะดวก หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านพึงพอใจก็ยอมเป็นผลดีต่อการทำงาน แต่ในทางกลับกันหากไม่เป็นที่พึงพอใจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ย่อมกระทบต่อความสัมพันธ์ในทางลบ อย่างไรก็ตามหากมีการปรับบทบาท ทำทึ และทัศนคติต่อการทำงานร่วมกันระหว่างกันทั้งสองฝ่าย แล้วย่อมก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม

5.3 ข้อเสนอแนะ

พัฒนาการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ผ่านประวัติศาสตร์ความเปลี่ยนแปลงมาอย่างต่อเนื่องตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงด้าน โครงสร้างของการบริหารงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องยุติบทบาทหน้าที่ของตนในการบริหาร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนของตำบลลงเหนือแม้ความสัมพันธ์ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับเทศบาลตำบลลงเหนือจะไม่ราบรื่นนัก และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เปราะบาง แต่ผู้วิจัยยังมีความหวังว่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทั้งสองจะพัฒนาไปทางที่ดี เนื่องจากแนวทางการพัฒนาของรัฐ ในปัจจุบันเน้นการกระจายหน้าที่และภารกิจ ตลอดจนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่เริ่มเข้าใจและพยายามเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และปรับตัว เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับเทศบาลตำบลลงเหนือได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามทั้งสองฝ่ายควรจะมีความจริงใจที่จะปรับความสัมพันธ์ และร่วมกันกำหนดทิศทางความสัมพันธ์ในอนาคตว่าจะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นอย่างไร โดยลคอคคิส่วนตัวเป็นเบื้องต้น ส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการเข้าไปมีส่วนร่วม กับเทศบาลตำบลลงเหนือให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปรับบทบาทของตนให้สอดคล้องกับการทำงานร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความความสามัคคีซึ่งกันต่อไป